

(ikompli pagina 3)

Kronaka tal-Parrocchia

1 TA' AWISSU 1973 --- 31 TA' LULJU 1974

ZWIEGHIET:

11-8-73: Tieg ta' Frank Bajada u Gusa Therma.
12-8-73: Tieg ta' Raymond Magro u M. Dolores Salles.
12-8-73: Tieg ta' Edmond Bugeja u Nancy Grech.
25-8-73: Tieg ta' Anton Ganci u M. Rita Buttigieg.
25-8-73: Tieg ta' Pawli Ganci u Gusa Azzopardi.
1-12-73: Tieg ta' Denis Grima u

Elizabeth Tabone.
12-12-73: Tieg ta' Salva Debrinac u Cettina Azzopardi.
20-1-73: Tieg ta' Louis Attard u Isabella Grech.
23-7-73: Tieg ta' Fredy Gafa u Marija nee Calleja.
23-7-73: Tieg ta' Anton Debono u Maria Micallef.
14-7-74: Tieg ta' Lorenzo Grech u Salvia Magro.
23-7-74: Tieg ta' Karmenu Grech u Marija Vella.

23-8-74: Tieg ta' Guseppi Appa u Marija Casar.
2-9-74: Tieg ta' Laurence Muscat u Mary Farrugia.
15-9-74: Tieg ta' Joe Azzopardi u Gusa Vella.
12-7-74: Claire Pauline bint Pawli Camilleri u Carmen nee Cassar.
19-7-74: Ronnie iben Manwel Gatt u Beatrice nee Attard.

21-7-74: Tieg ta' Francis Cauchi u Grace Mercieca.
27-7-74: Tieg ta' Saviour ????? u Clesina Cardona.
27-7-74: Tieg ta' Pawli Portelli u Grace Bugeja.
28-7-74: Tieg ta' Lewis Ganci u Maria Spiteri.
28-7-74: Joseph iben Joseph Axiak u Santa nee Grima.
28-7-74: Joanne bint Joe Bezina u Pawlina nee Portelli.

Guseppi Mejjak, Guseppi Saliba.
November: Frangisku Grech.
December: Frangisku Farrugia, Manwel Dehattista, Angelina Xiklona.
January: Eliza Xerri, Anton Vella, Dun Mikiel Borg.

Angelo Vella, Giusina Mejjak, Fratt, Gatt, Zammit, Pawli Gatt, Fredy Grech.
April: Angelina Bugeja, Manwel Camilleri, Marija Zammit, Gusepp Mercieca, Anton Borg.

NIFIRHU LILL-ISQOF AWZILJARJU

IL-KOMMUNITA' PARROKJALI TAL-KATIDRAL Hix-tiq minn fuq L-GHID TA' L-ASSUNTA iggoddet l-awguri taghha fil-1er-Lettur tal-Kapitu Katidrali 'Ghawdex, l-18-01-74, L-18-01-74, MONS GUZEPI MERCIECA B.A. (Lond), Ph.D., S.Th.D., (Greg), J.U.D. (Lat), Adv. S.R.R., Prelatus Uditur — imhaliet tas-Sacra Rota Romana.
Huwa nhatar isqof Awzilarju ta' l-E.T. Mons Arcisqof Mikiel Ganci u isqof Trullari ta' l-Gemelle fin-Numidia. L-abbar tal-hatra tiegħu għat bħal-hatra ta' beqra f'nofs inhar tas-26 ta' Lulju 1974.

Mons. Mercieca twieldet Victoria, Ghawdex, fil-11 ta' November 1923. Wara l-iskola primarja attenda s-Seminarja 'Ghawdex, l-Universita' Rjali ta' Malta kif ukoll l-Universita' ta' Londra. Temm l-istudju tiegħu Ruma fil-Universita' tal-Leterari u l-Gregoriana.

Kien ordnat qassia f'Marzu 1952. U dritt wara li gie minn Ruma meta temm l-istudju tiegħu, kien mahtur Monsinjur tal-Katidral fil-1957. Hu okkupa l-post ta' Lettur, Seng wara fil-1958, sar Rettur tas-Seminarju tal-Qalb ta' Genu, fajn kien ukoll professor tal-Teologia Dogmatika, tal-Ligi Kanonika u tal-Filosofia. Fil-istess zmien kien ukoll Kancellier tal-Kurja ta' Ghawdex.

F'Eqiegħ emnu tas-sena 1969, huwa nhatar l-ewwel imhaliet Malti tas-Sacra Rota Romana, mill-Q.T. il-Papa Pawlu VI, post li okkupa sar-zahar li-hor.
Minn qiegħ qalbna NIFIRHULU.

IL-MUZEW TAL-KATIDRAL TA' GHAWDEX

Meta se jirfa il-Muzew tal-Katidral? Liema hi d-data ta' l-inawgurazzjoni tiegħu? Dawn huma l-mistegħijiet li qiegħdin jagħmlu bosta nies. Memm il-hsieb li dan il-Muzew jirfa fil-1 ta' November ta' din is-sena. Id-Delegati Kapitulari nkarigati mit-twaqgħ ta' dan il-Muzew qiegħdin jagħmlu minn kull lox biex tabilhaq il-ftuħ ta' dan il-Muzew ikun fid-data msemmija. Tant hu hekk li dawn id-delegati haddu hiebi li jorjenzu.

• Il-vitrefrej tal-ku-ju murija li qiegħdin ta' artistiku u "storku" ta' dan il-Muzew. Dawn il-vitrefrej qiegħdin jinhadmu għad li d-Delegati Kapitulari ta' l-Marsa u l-qasos qiegħdin ta' art-istiku u "storku" ta' dan il-Muzew. Dawn il-vitrefrej sa jkun ta' dappjiet differenti u ikoll adatti għadikall fejn sa jilpoq-gew.

• Zewg "uniti" imdaqqin għar-registri, dokumenti u hwejgħ oħra li għandhom konnessjoni ma' l-Arkivu li sa jkun inkorporat f'dan il-Muzew. Dawn il-uniti għew ordnat għand Bezzina Bros. ta' Trunk Road, il-Marsa u sa jkun tal-metal. Partijiet minnhom sa jkun bħal "show cases"

fejn jattagħħu xi dokumenti għall-wir ta' min hu interessat fihom.

• Is-sorffitt fejn sa jigu mubibbi b'mod artistiku d-dawl ta' dan il-Muzew u l-kisi tabilhaq ta' l-istess Muzew. Dawn sa jieh-hu hsiebhom il-mastru-daxxa Għawdex Carmelo Refalo u sa jkun magħ-mulin minn għam, resin u plastru.

Id-diinni ta' dan ix-xogħol kollu għew fdati f'id-Delegati Għawdex s-Sur Carmelo Grech Attard li b'xogħol muħ komuni fassal u hieq tabilhaq opra ta' arti li sa tabiq ta-ssemma u hlu sa tagħmlu l-akkar għew u unur. U fuq kollox, is-Sur Grech qiegħdin jagħmlu dan ix-xogħol kollu bla eħda hta-bili huwa wicheh mill-membri tal-komunita' parrokjali tal-Katidral. Għalhekk innoħsu tabilhaq omir tagħna li niringrazzjaw is-Sur Grech tal-fidmida tiegħu, hiedma u mingħajra ma kienx ikun possibbli għalina li jkollna s-suċess li qiegħdin nistennaw. Nitollu lili-Madonna li tiegħu hiebi thallisa hila u-xogħol kollu li għamlet u għadu jagħmlu is-Sur Grech għali-Katidral ta' Ghawdex.

MAGHMUDIJIET:

Sara l-magħmudijiet ta'

Lorena bint Joseph Furtuzza u Marija nee Galea imwaddet il-Canada fil-2-9-73.

Anna Marija bint Gusep Tabone u Gusa nee Sado, 28-7-73.

Gordon iben Simon Gatt u Cettina nee Grech, 11-3-73.

Katia bint Frankie Paola u Rosa nee Xerri, 23-9-73.

Anthony iben Gorg Xiberras u Marija nee Micallef, 29-9-73.

Wendy bint John Huber u Patricia nee Carnana, 14-10-73.

Maria bint Nikola Zammit u Rita nee Muscat, 14-10-73.

Raymond bint Joe Masini u Ugniffa nee Portelli, 25-12-73.

Iman bint Carmelo Manti u Antonia nee Calleja, 25-12-73.

Damian Savio bint Gorg Bugeja u Rita nee Azzopardi, 25-12-73.

Anna Marija bint Publio Mejjak u Patricia nee Ganci, 3-2-74.

Joseph bint Joe Mejjak u Carmen nee Vella, 11-1-74.

Anna bint Peter Borg u Rita nee Axiak, 8-2-74.

Phillip iben Anton u Rosa nee Gatt, 7-7-74.

Giovanna bint Manwel Gatt u Helen nee Mercieca.

Maria bint Pawli Larnon u Sylvia nee Farrugia, 23-2-74.

Monica bint Victor Borg u Miriam nee Xerri, 23-2-74.

Marlene bint Edwin Borg u Nancy nee Refalo, 30-4-74.

Louise bint Noel Debono u Mary Anne nee Calleja emm Malti, 4-5-74.

Eric Charles iben Karlu Borg u Carmen nee Portelli, 30-5-74.

Simone bint Joseph Abela u Mary Jane nee Xuereb, 30-5-74.

Eljana bint Emmanuel Xerri u Antonia nee Gatt, 30-5-74.

Joel bint Egidio Hill u Manwela nee Formosa, 1-6-74.

David iben Joseph Zerafa u Carmen nee Saliba, 7-6-74.

Mary Anne bint Joe Tabone u Carmen nee Formosa.

Jan Pierre iben Alfred Grech u Maria nee Buttigieg, 27-8-74.

Claire Pauline bint Pawli Camilleri u Carmen nee Cassar.

IMWIET:

Awissu: Marcell Grech Xerri.

Oktubru: Guseppi Saliba Grech.

DONAZZJONIJIET

N.N. joffru l-dollari antikii tad-deheb b'radd b'haq għall-grazzia u b'haq.

Manana Appan joffru offiċi, carretti tad-deheb. Edmond Bugeja offra 20 dollari Kanadizi.

LISTA DI DANNU U HARGU

26/10/73 Gabra għal Missjoni SM112 30 0
11/11/73 Gabra għal-Erweh 18 00 0
20/1/73 Gabra għal-Karita 70 00 0
21/3/74 Il-gabra għas-Seminarju kienet 110 00 0

A. F. ELLIS

MANUFACTURERS OF
FIRST QUALITY MOSAIC AND
MARMETTONE FLOOR TILES

WISH TO INFORM OUR ESTEEMED CLIENTELE
THAT OUR PRICES ARE STILL THOSE OF 1973.

QUICK DELIVERY OF ORDERS
CAN BE ARRANGED

IT'S ALWAYS WORTH VISITING US

7, GHAJN QATET STREET,
VICTORIA, GOZO

Telephone: 76021

T O B A C C O 7 - 1 0

J.C. MEJLACK & SONS

Wines & Spirits Merchant

RENDIKONT

tas-Sena li taghlaq fil-31 ta' Lulju

Data	Partikularitajiet	Dhul £ M. c. m.	Mruġ £ M. c. m.
1-1-73	Sidni fil-31-73	627 50 0	
1-1-73	Ombra minn xi triqat	128 78 0	
1-1-73	Ombra waqt l-ibruġ		
1-1-73	tal-ibruġ	246 44 0	
1-1-73	Ombra waqt l-ibruġ		
1-1-73	fokkieristika	11 65 0	
1-1-73	Ombra għall-pissid	30 00 0	
1-1-73	Biegħ ta' domini, santi, eċc.	63 07 0	
1-1-73	Dhul mill-pagamenti	62 15 0	
1-1-73	Ofterti lill-Madonna	2 00 0	
1-1-73	Spejjes tal-Pagamenti		56 09 0
1-1-73	Spejjes tal-hampers		40 25 0
1-1-73	Żewġ vijolli Mallin		9 50 0
1-1-73	Żewġ kartridġi		36 00 0
1-1-73	Musika tal-Trid		33 00 0
1-1-73	Kontribuzzjonijiet għall-festa ta' barra		100 00 0
1-1-73	Orphans' Press		10 75 0
1-1-73	Spejjes oħra		17 25 0
1-1-73	Servizz tal-Kor	4 00 0	
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Marija	176 06 0	
1-1-73	Ofterti lil S. Ġuzepp	2 00 0	
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Ġuzepp	15 48 0	
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Ġuzepp	19 90 0	
1-1-73	Dhul mill-reklami	37 00 0	
1-1-73	Kolha għodda tal-kant		18 00 0
1-1-73	Spejjes kontribuzzjonijiet għall-festa ta' S. Marija		22 00 0
1-1-73	Xinjar ta' L-Ohid ta' L-Assunta		37 00 0
1-1-73	Xinjar u hekk		13 50 0
1-1-73	Onamara għall-Urtrozzjoni Parrokġjali		96 00 0
1-1-73	Statwa ta' S. Marija għall-Letterja		10 00 0
1-1-73	Kuruni ta' Rularji		12 00 0
1-1-73	Ammar tal-faxxa bid-dawl		15 00 0
1-1-73	Spejjes diversi		15 00 0
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Marija	36 35 5	
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Marija	13 00 0	
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Marija	12 00 0	
1-1-73	Għall-hampers anti-Legati Fil-J	10 00 0	
1-1-73	Akroġ tad-dawl tal-festa		32 95 6
1-1-73	Legatura ta' xi kolba		8 00 0
1-1-73	Xiri ta' bolli		1 00 0
1-1-73	Xiri ta' 500 ritratti ta' S. Marija		12 50 0
1-1-73	Mil-biegħ tal-bolli	1 58 0	
1-1-73	Dawl elettriku f'S. Marija		48 40 0
1-1-73	Għall-bullettini tal-Trad		33 00 0
1-1-73	Ofterti lill-Madonna	12 00 0	
1-1-73	Spejjes diversi		11 63 0
1-1-73	Mil-servizz tal-Kor	6 00 0	
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Marija	57 29 8	
1-1-73	Lewwies bla ta' S. Marija		200 00 0
1-1-73	Kolha tal-Magħnuddja		6 85 0
1-1-73	Oħotja għall-istandard		12 00 0
1-1-73	Iktla lill-membri tal-Kor		12 00 0
1-1-73	Spejjes diversi ta' mastrudaxxa		31 72 0
1-1-73	Mil-servizz tal-Kor	4 50 0	
1-1-73	Ofterti lill-Madonna	3 96 0	
1-1-73	Mil-biegħ tal-Kartolini	1 79 8	
1-1-73	Mil-kaxxa ta' S. Marija	29 61 0	
1-1-73	Li-bien hias ta' l-ogħni		36 00 0
1-1-73	Mil-biegħ tal-Kartolini	3 96 0	
1-1-73	Spejjes tan-Novena Biblika		9 90 0
1-1-73	Spejjes diversi		12 00 0
1-1-73	Mil-kaxxa tal-Madonna	97 29 6	
1-1-73	Ofterti lill-Madonna	9 50 0	
1-1-73	Mil-servizz tal-Kor	3 50 0	
1-1-73	Kontribuzzjonijiet lill-Oħodiet	12 00 0	
1-1-73	Kontribuzzjonijiet lill-Sanċarjati	9 00 0	
1-1-73	"Lux Press" stampata "Kalendarji eċc.	100 00 0	
1-1-73	Posters: Apoteosis tal-Talb		75 00 0

(taqbad minn paġna 1)

li-kolha hi binja ta' all-brak, ferm eleganti u ddisinjata minn Lorenzo Gafa, wiehed mill-awguri ta' Malta. Hija preżentat l-idena kienja li b's-sena 1884, b'wiedanġon tal-Poplu kollu li wera x-xewqa espliċita li għadu, giet magħliha għad-dinjata ta' Katedral tad-Dioċesi l-Idjida ta' Għawdex. Għalkemm kollu f'din l-idjida Katedrali iktellim minn-lubhabba ta' l-Għawdxin lejn Maria SSma, dan lista ta' għandu jingħad b'mod partikolari mill-kwadru kulturali li jirrapreżenta ta' l-Ugħ ta' Marija M-Ruh u l-Għem S-Sema l-Kwadru attwali mhuwied dak li kien jezika ta' l-kienja l-qadima u anqas kien fil-kienja tal-lum sa mill-

bidu tagħha. Iddi hwa wkolli għadu l-istorja tiegħu.

Kien kienja li l-kienja l-Idjida, arkitettonikament tant milgħata Kollha kwadru minn id tal-ba li jirrapreżenta l-Mutera ta' l-As-sinjura tal-Madonna. Tiegħu ta' dan il-kwadru hwa aktar Matli Mikiel Baustilli li ma jistax malaj minnhabba x-xogħolliet oħra li hallelna. Ikum-miagħni għal dan il-kwadru giet moġġija li b'wiedanġon Ardiptier, Don Saver Casar u meta l-kwadru tiegħi, b's-sena 1791, hallas għali li-Kanoniku Penitentiier Don Beneditt Stiel. Hwa kwadru ta' l-Assunta f'din l-idjida Katedrali hwa magħnidd b'ha wiehed mill-qawwa xogħliet ta' Baustilli.

Li-figuri ewlenji ta' dan li-

31/ 1/74	Li-tleat hias ta' l-ogħni	36 00 0	
31/ 1/74	Spejjes diversi	15 00 0	
31/ 1/74	Gabra mill-kaxxa ta' S. Marija	33 04 3	
31/ 1/74	Ofterti lill-Madonna	7 00 0	
31/ 1/74	Mil-servizz tal-Kor	12 75 0	
31/ 1/74	Mil-kontribuzzjonijiet għall-k	30 00 0	
1/ 2/74	Aktar spejjes ta' l-istampa		
1/ 2/74	Iktla lill-membri tal-Kor		
38/ 2/74	Spejjes diversi		85 00 0
28/ 2/74	Ofterti lill-Madonna	35 48 0	
28/ 2/74	Mil-servizz tal-Kor	3 00 0	
28/ 2/74	Mil-kontribuzzjonijiet għall-k	34 02 0	
28/ 2/74	Mil-kaxxa tal-Madonna	34 02 0	
28/ 2/74	Mil-kaxxa ta' S. Ġuzepp	19 30 0	
28/ 2/74	Hias lehor ta' l-ogħni		36 00 0
28/ 2/74	Ofterti lill-Redeutor	5 00 0	
28/ 2/74	Ofterti lill-Redeutor	3 00 0	
10/ 3/74	Lill-Kummissjoni tal-Films	146 00 0	
10/ 3/74	Spejjes ta' l-ibruġ	18 50 0	
30/ 3/74	Mil-servizz tal-Kor	10 00 0	
31/ 3/74	Spejjes diversi	8 00 0	
31/ 3/74	Qasj mntal l-Elezzjoni		
31/ 3/74	Aktar hias ta' l-ogħni	74 00 0	
31/ 3/74	Mil-kaxxa ta' S. Marija	144 00 0	
31/ 3/74	Spejjes tal-hewjiet tal-Pureja	46 00 0	
30/ 4/74	Sigoli fil-ufal tal-Kor	3 75 0	
30/ 4/74	Biegħ tal-Kartolini	10 55 0	
30/ 4/74	Stampa ta' posters		3 75 0
30/ 4/74	Spejjes diversi		10 18 0
30/ 4/74	Ofterti lill-Madonna	5 00 0	
30/ 4/74	Mil-servizz tal-Kor	15 00 0	
30/ 4/74	Mil-kaxxa ta' S. Ġuzepp	35 81 3	
1/ 5/74	Kluba fil-fratellanza ta' Santa Marija	1 25 0	
5/ 5/74	Kluba fil-fratellanza ta' Santa Marija	1 25 0	
10/ 5/74	Mil-ibru tas-satja	60 13 9	
10/ 5/74	Żewġ dijnali fil-pureja, tal-Pass.		2 00 0
22/ 5/74	Kluba fil-fratellanza ta' Santa Marija	1 25 0	
28/ 5/74	Standard tal-fratellanza		12 00 0
30/ 5/74	Għas-santi tal-berik tal-Għid		5 00 0
31/ 5/74	Tips lill-konfessuri		6 00 0
31/ 5/74	Spejjes diversi		5 71 0
31/ 5/74	Ofterti lill-Madonna	22 30 0	
31/ 5/74	Mil-kaxxa ta' quddiem Santa Marija	32 81 7	
31/ 5/74	Spejjes tal-Kwaranturi		31 55 0
31/ 5/74	Mil-servizz tal-Kor	4 50 0	
1/ 6/74	Gabra tal-Kwaranturi	21 74 7	
2/ 6/74	Iktla lill-membri tal-Kor		19 10 0
3/ 6/74	Aktar spejjes fil-pureja, tal-Pass.		12 60 0
8/ 6/74	Mil-kaxxa ta' S. Ġuzepp	16 50 0	
16/ 6/74	Kiri ta' siggijiet	2 35 0	
17/ 6/74	Hias ta' resa dei conti lill-ufficjali tal-Kurja		76 00 0
20/ 6/74	Mil-kaxxa ta' hdejn il-mieb	21 63 0	
22/ 6/74	Hias lill-Prok. ta' S. Marija		64 00 0
24/ 6/74	Hias tal-Bullettini		4 00 0
30/ 6/74	Mil-servizz tal-Kor	7 90 0	
30/ 6/74	Spejjes diversi		8 45 0
30/ 6/74	Pedagġi tal-Konfessuri		5 00 0
30/ 6/74	Bejġ ta' domini tal-Kor	6 06 0	
30/ 6/74	Mil-kaxxa ta' S. Marija	35 85 0	
17/ 7/74	Xiri ta' statwa għall-Letterja		10 00 0
19/ 7/74	Bejġ ta' xi kartolini	4 36 0	
30/ 7/74	L-albar hias ta' l-ogħni		182 50 0
31/ 7/74	Ofterti lill-Madonna	36 00 0	
31/ 7/74	Spejjes ta' natura diversa		38 52 0
31/ 7/74	Mil-servizz tal-Kor	12 75 0	
31/ 7/74	Obr minn xi triqat għall-festa	179 69 3	
31/ 7/74	Rikompenzi lill-konfessuri u lill-Diġani		7 00 0
31/ 7/74	Pedagġi għall-quddiem	1 30 0	
31/ 7/74	Mil-kaxxa ta' quddiem S. Marija	41 75 7	
31/ 7/74	Hilant tas-Sena		568 33 0
		2776 85 6	2776 85 6

kwadru hwa tleat.

• L-ewwel waħda foħthom il-Vergini Mierka midawwra fil-anġli, tiegħa li-Sema. Hwa ta' Madonna, l-aktar li joljoft, hwa wiehed kollu hwa ta' tgħawdx, u hwa hwa ta' l-ogħni ta' l-aktar tal-manti, mntar u hwa ta' l-aktar tiegħu.

• Li-tleat l-istampa tal-kwadru tleat l-As-sinjura tal-Madonna f'fuq b'konfessuri u għadit, u hwa ta' l-aktar tiegħu.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

• Li-tleat l-istampa hja dik fejn Nepukkw, fost l-As-sinjura tal-Madonna, San Pietru u San Pawl.

FOR WORLDWIDE TRAVEL

APPLY

JOHN PORTELLI ENTERPRISES

I.A.T.A. AGENT

7, IT-TOKK SQUARE, VICTORIA, GOZO

Telephone: 76236

108, ST. JOHN STREET, VALLETTA-MALTA

Telephone: 27016

TOUR PLANNERS

LJDWAR TIEGHU

Dustina hallielna miktub dan
li gjej dvar din li-knijsja. "Ee-
cla, sub vocabulo tu! GENTILE
tui legavit tumulum unum ter-
reni cum onere celebrare fa-
ciendi missam unam in festo
Stae. Mariae di mezzo Agosto,
per tefficendi necessaria in Ec-
cla, cui oneri non satisfacti
Mattheum de Emanuele qui
iamq. Procr. dae, Ecclae, posi-
det dm. terrenum quia Eccla
est penitus diruta.

Onus. mandavit dm. Ecolm.
prophanari servata forma Conc.
frid. et illius obligationem
transferri ad Ecolm. Parolem. in
qua in altari assignando p. re-
coorem pingi faciat imaginem
sctae. Mariae Assumptionis. et
neri octo. satisfaciat." (1)

Dwar din il-knisja, illum isantawwarja Nazzejon tal-Ta' Pinu, be Soldani halliena mikub hekk: "Ta' Pinu, imsejha hekk all-hgħala tojn tinsab, illum fl-1748 taht idejn il-Markis Depiro, Matti li għandu i-pis li ngħamel il-quddies kantata har il-festa tagħha mhollija is-Sur Giovanni Gourgion fuq l-hgħala, "F'mien Dwieha miranta ta' f'mina raba kein hemm -pis ta' quddies wabha fl-festa ta' Msejha.

'Ghidiha ta' Pinu ghax kien
Pinu Gauci li dam jieh u hieba-
ghal zmien twil, ghalkemmi
giet mibnja mill-famija
ENTILE. Giet iprofanzjoni
tarbejn, darba fis-sena 1575 u
darba fis-sena 1655. Wara l-ew-
li profanzjoni, l-poplu ha
hieba jarga' jsewwiha, u certu
mumkin Muscat, dment haftu,
kien ihalas minn butu blex is-
s fiha quddiesa kull nhar ta'
giet; wara t-lieni profanzjo-
ni, giet irranjata fis-sena 1676
t-tarbit ta' l-imsemmi Gour-
n' (3).

impossibile determinare quale epoca risalga la prima fabbrica del Santuario mandandone i documenti. Essa però è certamente più antica del '54, nel qual anno fu la chiesa del nuovo vescovo, Mons. Giovanni Antonio Sforza, a essere distrutta. Il vescovo, per gli atti di essa visita dal vescovo si legge che era allora di nuovo edificata; credo si possa assegnare al santuario almeno due secoli di esistenza; dunque, dopo anni alla vecchia fabbrica che era stata distrutta dal lungo alla nuova, La milia Gentile, di cui sembra data da lungo tempo la diendenza, fece costruire la prima chiesa, sulla per la perla di tanti anni appellata "La gentile".

La chiesa fu edificata e assegnata in dotte dai padroni, doveva amministrare necessario all'annua festa posta di S. Maria di Mezzosto (1). Redificata di nuovo dopo ventun anni, fu in rovina, come si legge, per S. Matteo de Emmanuele e ne aveva cura, non potendo sfidare il peso della funzione: ed in tale stato fu distrutta nel 1675 il prelodato Visconti (2). La tradizione costante nel Garbino, è che Garbino fu creata da Mone Duzina la struttura della chiesetta, e successero i manovali a demolirla il primo di essi, cioè per dare il primo colpo di piccone, rompendo quella unione di pietre e di mura.

Il intervento diretto a favore

del sacro luogo, nessuno: fosse poi oso' difargli ingiuria, Ra-
colco questa voce, senza pre-
tendere aggiungerle: maggior
credito di quello, che si meri-
ta" (53).

Hawarjanti oħra ta' it-traduzzjoni wkolliethe jagħtu lita aktar sahħa: "Id-tli-ttraduzzjoni tiegħi għallim-nie-n min-nies li ppruvaw jid-daw, wieh-hes kiser id-u li-ch-ħi" (Mgħajja 10: 11). "Id-tli-ttraduzzjoni tiegħi għallim-nie-n min-nies li ppruvaw jid-daw, wieh-hes kiser id-u li-ch-ħi" (Mgħajja 10: 11). "Id-tli-ttraduzzjoni tiegħi għallim-nie-n min-nies li ppruvaw jid-daw, wieh-hes kiser id-u li-ch-ħi" (Mgħajja 10: 11).

[illegible]

Pl. Sqallija il-familja Gentile waslet tard il-1900 il-persuna ta' Pietrino Gentile, fejn għamiziet il-Mastra Jan-Nobb

(8). Imma ta' Pinu ma jghidu
hixx hekk l-għallix kien da
Pinu li bnieha, Imma l'imbah
missier il-mara ta' Giovan
Gurgion, li kien jgħu Pinu
Gaul u li a-wieġ ta' bintu u
il-1672 (8).

Bla taqieg nġidha lil hekk
Knajja Ta' Pinu, nbnjot ma
si hadd konjomu GENTIL
(kunjom li kif rajna sabet mil
isem GENTILE), din ma tistax
(kun egdem mill-ewwel) Knajja

Gentele birn 1-1126-1171 Wk.
Jekk għal kuntrarju din
knisja imbetta nistgħu b'add
kienet kienet GENTILE u mhux
Gentile. Għaliex? Għaliex
biha ma dun knisja nisba
nawtati minn Guspertonat
Munzara u Ghammar fil-Nhar
dall-Qbar waqaf minn Qar
mozo Calimera tnen GENTILE
fil-wiri tan-Nutar Andrea
f'wara oħra ta' 18-1475 and
Gentile qaddies kantanta fil-
knisja ta' S. Marija, u i bla
ratur tartha kien Dun Agio
Nellihi nepputi ta' Gannoze
u l-tieni ratur kien D. Andrea
Biscotto mahur fl-18-2-1469.
Nafu wkoll il-n-nepputi ta'
Gentile f'wara oħra ta' 18-1475
Calimera fl-21-12-1440 fil-kni-
sja d-Qbar waqaf il-Gusparoton
ta' S. Sofia ta' Wied il-Miel
bil-pla ta' quddiesa kantanta fil-
knisja ta' S. Marija ta' Calima-
ra nhar S. Maria (Sicilia) Sofi-
a ta' Calimera ta' S. Sofia ta'
Pin Calimera 100 Dis.
Ila f'igħel S. Marija, De Soldani
igħid li kienet ta' S. Sofia

SANTA MARIJA TA' DBIEG
 Il-knisja ta' S. Marija (mibnija fuq il-qocqata ta' Dbi għi, l-oghja post ta' Għawde kienet titlu ta' benefizzju ta razza mibollija fis-sena 1430 minn-Sinjura Esmeralda Bordin "Nafu imma (juktet De Solda nis) minn tradizzjoni certa u antika li hi mbniet qabel da li-2mjen. Din it-tradizzjoni għi

Kien li wiehge kaptan FRANC
 kien qieghed jlivjaġġa tua
 bastiment tiegħu lejn Barba
 ja. Ma' tul il-vjaġġ qabid
 tempesta i-ktar kbira li qajm
 halel ta' bahar qawwi li rjed
 jilbiġħu bil-bastiment b'ko
 lex. Mewġa wara mewġa, hal
 wara halla, fagnal wara fagħu
 il-kaptan win-nies tiegħu m
 kien baqħalhomm l-edda tan
 li sa jilfuħu mil-ghar
 Kien dak il-hin li mnebbah, l
 rikkmanda ruħu lil Madonna
 wegħedha li, jekk jelihsia hu
 shabu, li-svevwi art li jieb ru
 jha, jilhiha knisja spej

teglu, ti-Madonna semgħ
talbu u tliet
mija-bihar kienet ta' Dñie
b'mm tneġġa' be-na knisja
Sidda Marija. In-nies kien
tal-b'ar, ti-miraklu tal-M
għall-he għalhekk minn deġ-
għanna, ta' dñie knisja
ta' b'ira u tal' s'wikk kien
tmur tinstawta. Fi-sena 15
P.Papa Klement VIII kien ta'
Induġena Pienarja ti-M
għall-he għall-he knisja minn
ewwel għat'ar ta' dñie
tal-festa tal-LUNZIJA u ta'
AXXENSJONI. F'din knisja
jinsabu midfuni Dun Ar-
Modun (kapillan tal-parro-
kja ta' S. Marija) u Dun A-
Dun Ag. Grima li riedu
difnu hemm għad devotjon
kelhom loġi din knisja. D
knisja tiegħi iprofanata
147, u għalhekk il-lum (17
1924) tidher biċċa minn
1267.

Min din it-tradizzjoni msa
mija minn De Soldania
nablu l-ebda hjiel li din il-ka
ja nbnet qabel l-1432. Ma n
l-ebda hjiel li kienet deditika
li l-S. Marija Assunta, n
biss li kienet deditika li l-M
DONNA. Anzi mill-istess in
genza jusemmija minn De S
dania x'aktar li kienet dedit
ta li l-Madonna taht il-ti
tagħha ta-LUNJEATA li l-fun
ja kienet isse l-festa

Is-Sinjura Smeralda Bordi
halliet li min ikollu l-benef
zju, li-pls li jagħmel f'din
knisja l-għassar ta' lejlet li-f
ta u l-quddiesa ta' nharha u
jagħhejlha. Dan naqraw
kitba li saret meta ha dan
benefazzju l-qassts Dun Ant
Manduca, li-10 ta' Ġunju ta'

152.
 Il-Ghawdel Mikiel Cadumi
 amfen il-"Gludice" Joanne
 Manuele il-atti tan-Nur a
 drea de Benlabin tad-19-v-14
 halla l-guspatronat tal-"
 tagna" (Montagna ta Hamm
 tal-Lampa, jew ta' S. Niki
 tad-Dblegi u l-Ghammar) fa
 il-knisja ta' S. Mikiel il-fah
 tal-Gharb u ried li D. Nic
 Guarretto li jgaddes darba l-
 gimgħa fil-knisja ta' S. Mari
 D. Niki inhatar rettur fl-1446
 dam sakeman mter fl-1487 u w
 rajh lahaq Dun Pin Sargo
 (13).

Ghalkemm din il-knisja
tug tad-Diegi! ma hijfex il
semmija minn Dusina nafu
fi-1545 il-pla ta' quddiesa il k
lha fughha minflok ilha kien q
itwettag fi-Parroccia Matr
ta' S. Marija (14). Dan jist
jwettag fait u llokk ragun

(gabra ta' tagħrif oriġinali
minn JOHN BEZZIN
— ikompli mal-
tas-sena l-o-

ghai xi smien (bein li-lui
1575) dik li-knisa kienet mi
luqa u ghaihekk li-Vallata
Dugina ma zarix li-Vallata
renghet giet restawrata wa
din li-2-jara, tant li tisemina li
1586 u li-visti tal-1644 u li-
1697.

SANTA MARIJA TAD-DWALJA
Din il-knisja f'isem S. Marija li jsemmiha Kemm De-
Soldanis (15) u kemm De-
Dusina kienet mmejjana li-
tam ta' S. Pawl u kienet ta'
Kattolika ta' Malta u ta' kienet
ta' Santa Spiritu ta' dik il-knis-
ja. Dwarha Mons Dusina kienet
na miktub dan il-gel.

"Ecce sub vocabulo S. Ma-
riae tal-Casam di S. Pauli e-
tam in territorio, Sti Pauli, nudi-
haber uno, sed gabellatoe de-
ti territorio Sti. Pauli e' deus,
celebrati facimus missam uno
in festivitate, non habet im-
pus, neque rectorem; et porta
fuit fuit ablata, sine qua
dusius, propter celebrationem
in de Eccla." Hija mmejjana
wollit il-visita Pastoral
1635 fol. 9.

**SANTA MARIJA FIL-MARI
TAL-GHARB:**
Din il-knisja Dusia ma po-
mihliex lida hija morma
minn Agius De Soldani ta
igħid li tissemma fil-vista ta
1654 (16).

**SANTA MARIJA
TAL-QABRIEZA**

L-oqas din il-knisja malla
msemmlija fir-rapport ta' Ma-
dusina u jsemmiha De So-
sistna. Imma dwarha ma jafni-
ed taghir u l-oqas jekk so-
sistna jsemmija (17). Biss jien
ma wiegħet ma jkun li ma
hemm il-guvernatura ta' Ma-
rija tal-Qabrieza ta' Casti-
o u ta' Navarra (18). Il-pa-
ghad ma sibniex jekk dan il-
guvernatura speċifiku jsej-
mekk jsemmi "Ta' S. Marija
Kappella ta' Lureto, ma jsej-
mekk jsemmi "Ta' S. Marija
Kappella d'Idra, mibruha ta'
bħatha tal-twelf tal-Madonna
wara Dusina ta' S. Ursula u
tard tal-Madonna De So-
sistna mibruha minn Dugli-
o u il-Parroca ta' S. Marija
jew inkella għali knusja ta'
S. Marija minn De Solana
kif jafni jien. Tassew tistax
tal-Qabrieza.

Knežes oħra f'għieħ 19-
donna f'In-haww tal-Oħra
ma mħux dediċati lil-Oħra
nitaqgħu ma' dawn u
S. Marija (Idrija) imsejjaħ
nies ta' Calleja fi-hara
Oħra (19). Tas-żajra u
Elizabetha tas-żett lew tal-
tu (20). Oħra tas-żajra u
Elizabetha pprofanata fi-
(21). U terġa oħra tas-żajra
S. Elizabetha fi-latew hars u
Oħra, imma m'għan
x'taqas ma' l-oħra (22).

1. Ms. Lib. n. 643 fols. 333-38
2. Farrugia G. Mons. Ghawda
v. II. 1963 n. 59

(1961) 11, 1961, p. 55.

Hjiet minn Grajjiet il-Parrocc

27 Novembru 1678

Erezione della Parrocchia della Xeuclia fatta dal Vescovo Mollino Goro l'anno 1678.

Nos Frater D. Michael Hieronimus de Medina, Abbas de Alcolia, Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia Episcopus Melitensis, et Regius Consiliarius.

Habita matura consideratione super omnibus et singulis contentis in supradictis libello habitationis in Casal Xeuclia, ubi Insulae Gaulas ad quos etiam ad veritatem melius investigandam personaliter accessimus, necnon et visis testium dispositionibus medio eorum iuramento supra expositis examinatum, ac consensu Venerandi Archiepiscopi Matricis Revenisse Gaudiliani, vigore facultatis nobis per Sacros Canones, et Sacri Concilii Tridentini decreta attributa, dictum Casale de Xeuclia cum omnibus domibus, locis, parochialibus, et pertinentiis suis, iuxta limites a dicto Venerando Archiepiscopo dictae Matricis Ecclesiae Gaudiliani assignatos, prout in eius responsione supplicis libelli Nobis per partes populi dicti Casalis de Xeuclia praesentati continetur, ab Ecclesia Parochiali dictae Matricis dismembramus, separamus, et segregamus, Ecclesiamque B. Joannis Baptistae eiusdem Casalis de Xeuclia in novam Parochialem Ecclesiam cum potestate, iure, et facultate exercituri curae animarum, et tunc penitentialis, et administrativae omnium Sacramentorum a parochiali administrant consueverunt, omnibusque et singulis officis, muneribus, oneribus, honoribus, insigniis, iuribus, et pertinentiis parochialibus erigimus, erectumque decernimus, eique pro dote, et substantia Parochi pro tempore existentes primitivas fructus, decimas, et alia quaecumque a Parochia eiusdem Casalis de Xeuclia et habitantibus in eia iunctim assignata a dicto Venerando Archiepiscopo dictae Matricis Ecclesiae dari solitas, nec non etiam primitivas tithenorum duorum in precibus oblatis, et decimas duas terrae sitas et positae in dicta Insula Gaulas in qua Ta-Merina: una scilicet appellatur Ta' Guad bogien, et aliam Ta' Nazrara a dicto Archiepiscopo assignatas, ultra alia emolumenta et iura parochialia ex dicto Casale provenientia, applicamus, assignamus, et perpetuo appropriamus, cum hoc tamen quod modernis et pro tempore existentibus Rector dictae Parochialis Ecclesiae a Nobis sic erectae debet accedere cum suis decimis ad processiones, quae sunt singulis annis in dicta Matrici Ecclesia in Solemnitate Corporis Christi et festo Sancti Gregorii, nec non etiam totius parvae a Nobis nec successoribus nostris fuerit praescriptum.

Datum in decursu visitationis Ecclesiarum dictae Insulae Gaulas, die 27 mensis Novembris 1678.

F. Michael, Episcopus Melitensis (A.C.M., II, 1327r-v)

IL-PROBLEMI TAL-BOLLA TAL-KOLLEGGJATA

Jekk ahna naqdu l'idejna l-Bolla "Superna Dispositione", li biha Papa Alessandro VII, fis-sena 1663, haur il-Matrici ta' l-Assunta bhala l-ewwel Kolleggjata ta' Għawdex, nistagħna ma' għadd ta' problemi li ma nistgħux inhollohom mingħajr hafna studju.

Il-Bolla originali, li qiegħda fl-Arkivju tal-Katidral ta' Għawdex, għaddiet minn tibdil għal lehor qabel ma tiegħdet fil-prattika. Mahnux se jrin niniżu fil-fond fit-tifsir ta' dan it-tibdil għaliex kien fuq f'post lehor. Imma hawn nistgħu nidhlu li problema oħra li l-istess kelmiet ta' l-imsemmija Bolla jwastgħu għaliha.

Fil-Bolla tal-Kolleggjata, ahna nsebu mikrubb li l-Papa, huwa in jwaqqaf il-Kolleggjata l-għdida ta' l-Assunta, ha xi deċiżjonijiet anki fuq l-attività pastorali ta' dik il-knaja. Hu deċieda li, minn dak il-waqt 'l quddiem, il-Kolleggjata ta' l-Assunta ma tibqax tagħmilha iżjed ta' parroccia. It-titlu parrokkjali alla kelli jgħi soppress għal kollox.

Imma l-Bolla "Superna Dispositione" ma setgħex tiegħed fil-prattika minnhabbi l-tibdil li kelli jsew fil-fa. Mis-sena 1663, kienha tasal is-sena 1668 biex dik il-Knaja, bħala funzjona bhala Kolleggjata. Madankollu, id-digriet li għi applikat f'din is-sena mill-Arkivju Anglu Ranzuzi kien l-istess wieħed li nharaf fis-sena 1665, u ntagħat li l-Inkwizitur ta' qabel li kien Galeazzo Massacotti.

F'dik l-istess sena, 1665, il-Cassanis tal-Matrici ta' l-Assunta kien qiegħdin jikbru ittra fuq oħra, biex jicaww il-problemi kollha li kien naqgħadhom f'dak iż-żmien. Imma kien qiegħdin qiegħdin jgħiduh biex jidhru d-drittijiet tagħhom b'mod regolari. Imma kien għadhom ma hallew id-diffikultajiet kollha, li b'hollohom il-Bolla tal-Kolleggjata.

IL-BOLLA "SIQUEDEM NOS CERTIS"

Meta dvar xi Bolla minnufih jinholqu xi problemi partikulari li s-Santa Sede tqisom validi, l-iffett tad-dokumenti pontifiċi jkun sospett imbagħad, meta jinhalu id-diffikultajiet kollha, kemm-il darba jidher dokument lehor li jgħidkament jissejjah "Perinde valere". Mill-kelmiet infishom, dan ifisser li d-dokument pontifiċi jgħid jgħod minn dak il-waqt skond l-aħhar disposizzjonijiet li jkunha waslu.

Meta tgħi haġa bħal din, il-Bolla originali tkun naqgħet mill-gawwa tagħha, u l-istorja ma tkun tista' tinbena iżjed fuqha.

Haġa bħal din gral fil-każ tal-Kolleggjata ta' Għawdex. F'April tas-sena 1665, hargħet bolla "Perinde valere" bħal din. Bil-li kelli bolla għi b'isem tagħha mill-ewwel kelmiet li fha, ahna naraw li ismha hu "Siquidem Nos Certis".

Sinierament nistqarru li l-hla l-kelmiet tal-Bolla "Superna Dispositione" deheru li jfisseru li Papa Alessandro VII ried tassaw inhebi l-Kolleggjata ta' l-Assunta minn Parroccia. L-hla kien għadha ta' l-Assunta minn Parroccia. L-hla kien għadha ta' l-Assunta minn Parroccia. L-hla kien għadha ta' l-Assunta minn Parroccia.

Ippruvja nistqarru li l-hla "Attulisti Nobis" imsemmija fil-Bolla "Singulari Amore", li biha l-Kolleggjata ta' l-Assunta saret Katidral fl-4 ta' Settembru 1864. Il-Bolla "Attulisti Nobis" għi mogħija mill-istess Papa li hargħet Papa Pju IX li għamel l-Għawdex d'josemi semina ta' żewġ bolli ta' Alessandro VII. Imma, waqt li tas Superna Dispositione saba l-original u kemm-il kopja, ta' l-Attulisti Nobis ma saba sejn. Imma l-bolla Siquidem Nos Certis, li semmejna aktar 'li fuq b'allet xi f'it mid-dubji tagħna.

mid-dubji tagħna.

F'istudju tagħna "Il-Twaqqif ta' l-Ewewet Kolleggjata l-Għawdex", urejna ta' jeb li l-istorja tal-għi ta' din il-Knaja bhala Kolleggjata tidda bi-editt ta' l-Isof Cagliarese ta' sena 1623. Hu minn li 'l dan l-Ewewet għawdex, nistgħu tajjeb. Imma l-istess Bolla "Siquidem Nos Certis" ifisser li wkoll kienha ma għandniex nistgħu minn.

Il-Papa Alessandro VII, anki dvar id-dinjati parrokkjali, ma ried inhebiha dak li ma nehbiex l-Isof Cagliarese. Dan il-Papa hawnhekk iġid varament dan: "Fis-sena tal-Mulej 1623, l-Isof ta' dak iż-żmien waqqaf imen kanonikati, u nehbi l-titlu ta' Kapillan jew Rector ta' dik il-Knaja Parrokkjali u Matrici tal-Bel imsemmija. L-hla ta' id-titlu ta' Arcipriet, li hu b'dinjati iħar jingħar it-titlu lehor. Dan ifisser li l-Isof nehbi l-Kapillan għallex għamel l-Arcipriet, u l-Arcipriet ma ried inhebi mid-drittijiet li kelli bħal Kapillan.

Haur l-istess Bolla, ahna nsebu dan l-igħ: "Dvar il-Kanonikati u l-Arcipriet li jkun inhebi għal, imen kelm b'kel. Ma skond it-twaqqif ta' l-Isof imsemmi, u mhux mod lehor."

Għalhekk, li l-applikazzjoni kelliha tkun skond id-disposizzjoni ta' l-Isof Cagliarese, il-Matrici Kolleggjata ta' l-Assunta ma kellihekk tidd id-drittijiet ta' Parroccia: anki jekk il-Bolla "Superna Dispositione" donnha riedet twassal għal dan.

IL-FATTI LI JIKKONFERMAW GURIDIZZJONI PARROKKJALI

Ma kellihomx iġidha hafna sin biex Għawdex jidda jkollu Parroccia oħra. L-istorja tagħna tawna xi hjiet fuq il-bidu tal-Parroccia merrdin ma' l-irhula. Imma nistgħu ngħidu li kelliha bnew il-kita tagħhom fuq dak li kien nizz il-Konti Cantar. Il-għid li jgħidhu hu marbut biss maż-żmien li fih kien hu.

Gann Franġisk Abela, li kiereb fis-sena 1647, ma saba' jagħtina l-eħda hjiet fuq il-parroccia ta' l-irhula għaliex f'żmien kien għadhom ma sarux. Il-Konti Gann Anton Cantar kompli l-opra ta' Abela u s'ied haġa b' l-irhula skond kif f'iemha hu fis-sena 1780. L-hla hawn interessana biss ir-rabta ta' l-ewwel Parroccia ta' Għawdex mal-Matrici ta' l-Assunta.

L-ewwel żewġ Parroccia ta' Għawdex wara dawk tar-Rabat kien dawk tax-Xewkija u tal-Għarb. Kien għadhom ma għaddehx bilief għax sin minn mindu għi applikata l-bolla tal-Kolleggjata.

Ahna rajna li Cantar kiereb tajjeb. Imma ridna wkoll naraw b'għajnejha d-dokumenti li ezamina hu. Għalhekk, it-titlu fil-Arkivju Katidrali ta' Malta, u saba dak li xtaqa. Bħalma nafu, Għawdex f'dak iż-żmien kien jagħmel ma' Malta. Għalhekk, fil-Arkivju imsemmi, ahna saba żewġ digriet li bihom ix-Xewkija u l-Għarb sara Parroccia independenti. Dawn li rajna ahna hawnhekk id-żewġ digriet originali li ntagħtu. Dawn jagħtu jkun biss ix-Xewkija u l-Għarb. Ahna ppruvja ninfurmu ruħna kemm ix-Xewkija kif ukoll l-Għarb. Mix-Xewkija waniha li d-dokument tad-twaqqif tal-Parroccia tagħhom għi miftex hafna, imma ma nafux. Dawk tal-Għarb qalun li d-dokument li jidher li hu tad-twaqqif tal-parroccia jekall; iżda jinsab immermer ma-saba tani li b'kemm jingħar. Ahna rajna n-egreggazzjoni uffieċjali li nkmament fil-Katidral ta' Malta. Din għandha l-istess valur storiku daz l-original. Id-dokument li wkoll original għaliex min jgħidhu jkonn mogħija tegħu biex fih ma jsew tibdil.

RAMON L-MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

MAR

Il-Vigariju talab gurantent lil dawk li qalu-
lu xihaga; imbagħad, hu ressaq kolloxx qud-
diem l-Isqof. Dan, kif ighid id-Digriet, ma
setax ma jagħmilx kulma kien meħtieġ għall-

IL-HAJJA PASTORALI FIL-

In-Novena Biblika hija wahda mill-attivitajiet prinċipali tal-hajja pastorali fil-parroċċa tal-Katidral. Matul din in-Novena, fost hwejjeg oħra, jinżammu konferenzi u sabriet bibliċi kif ukoll quiz u pageant bibliku. Ir-ritratt ta' hawn fuq juri xena mill-pageant bibliku li nżamm din is-sena u li kien jismu "Il-Milied u l-Familja", kitba tas-Salesjan Gorg Mercieca.

Il-hajja liturgika fil-Katidral t'Għawdex hija mirawm sewwa fuq it-tagħlim li nsbu fil-Kostituzzjoni Liturgika tal-Konċilju Vatikan II. Tant hu hekk li ta' kull sena fil-parroċċa tal-Katidral tinżamm Gimgha Ewkaristika Liturgika li fiha jsew bosta attivitajiet. Ir-ritratt juri xena mill-Quiddesa Konċelebrazi ta' egħlud din il-Gimgha.

Din is-sena habat ukoll egħlud il-350 sena mit-twaqqif tal-Knisja Katidrali bħala l-Ewweil Kollegġjata t'Għawdex b'digriet ta' l-Isgof Baltassar Cagliares tat-23 ta' Gunju 1623. Għal din l-okkażjoni, b'mi is-27 u t-30 ta' Diċembru 1973, nżammu bosta attivitajiet commemorattivi u fl-aħħar hin ta' xorta pastorali. Matul dawn il-jiem sara diversi konċelebrazzjonijiet, nfeithet wirja religjuża, gie mikxuf monument ta' l-Isgof Giovanni M. Camilleri O.S.A. u fuq kollox u nżammiet Lejla Kulturali. Ir-ritratt ta' hawn fuq juri xena waqt il-mikxuf b'den monument u żewġ xeni mil-Lejla Kulturali.

Matul ir-Randan inżammiet Missjoni Speċjali fil-Parroċċa tal-Katidral. F'din il-Missjoni P. Tarcisio Micallef M.S.S.P., kellew lill-kategorija kollha tan-nisa u Mons. Isgof Nihil Cauchi kellew lill-irġiel kollha ta' din il-Parroċċa. Ir-ritratt ta' hawn fuq juri lill-Eleas Tiegħu Mons. Isgof waqt wahda minn dawn il-konferenzi.

IL-PARROĊĊA TA' L-AS SUNTA FIS-SEKLU XVII

Noti

(ikompli minn paġna 7)

1668, bi-applikazzjoni Prattika tal-Bolla tal-Kollegġjata, reġgħet hollot id-dubju; imma d-digriet ta' l-Inkwizitur ma kienx blief ripetizzjoni ta' l-Inkwizitur l-ehor ta' qablu.

Madankollu, id-dubju tagħna dwar jekk l-Assunta kienet għadha Parroċċa spjeca għal kollox fis-sena 1678. B'kelmiet oħri, il-Parroċċa tax-Xewkja nqasgħet mill-Matriċi Parrokkjali ta' l-Assunta. Gara l-istess haġa meta, fis-sena 1679, hargħet il-Parroċċa l-oħra tal-Għarb. Ta' min josserva wkoll li, meta hargħu dawn iż-żewġ parroċċi godda, ma jiasemew il-limiti ta' l-ebda parroċċa oħra li għandhom x'jaqsmu magħha. Billi r-rabiet li kellihom kienu biss mal-Parroċċa ta' l-Assunta, hekk ukoll kull obbligu li kien baqgħalihom baqa' ma' dik il-Parroċċa. Matriċi li, kif iġid l-isem stess, kienet għalihom bħala omnihom.

1. Ara l-Twaqqif ta' l-Ewweil Kollegġjata t'Għawdex il-350 Sena Kollegġjata 1623-1973, pp. 30-34.
2. Archivium (Cathedralis) Gaudisialis, Bulla "Superna Dispositione", f.10v.
3. Il-Twaqqif ta' l-Ewweil Kollegġjata, l.c., pp. 36-37.
4. Ib., pp. 30-31.
5. Archivium (Cathedralis) Melitense, 11, f.152v.
6. Ib., f.153r.
7. G.F. ABELA, *Della Descrizione di Malta*, 1947, lib. 3, notizja 4, pp. 394-96.
8. G.F. ABELA — G.A. CIANTAR, *Malta Illustrata*, v.2, 1780, lib. 3, not. 4, pp. 239-40.
9. ABELA-CIANTAR, *Malta Illustrata*, l.c., p. 239.
10. A.C.M., 11, f.227r.
11. Ib.
12. Ib., f.227v.
13. Ib., f.227v. Ara wkoll ABELA-CIANTAR, o.c.
14. l.c., p. 240.
15. A.C.M., 11, f.228r. Ara wkoll ABELA-CIANTAR, ib.
16. A.C.M., 11, ib.
17. Ib.
18. Ib.
19. Ib., f.228v-v.
20. Ib., f.228v.
21. Ib.
22. ABELA-CIANTAR, o.c., l.c., p.240.

MAY'S

THE LADIES' SHOP
FOR FASHION AND ELEGANCE
54, RACECOURSE STREET, VICTORIA

DAPTA 12
GHAT-TFAL U TRABU
QTAR TAL-VITAMINI

TAJEB ANKI FIS-SAJF
MINN GHAND KULL SPIZJAR

KATIDRAL T'GHAWDEX -- BIR - RITRATTI

L-Ewwei Tgħarbin fil-parroċċa tal-Katidral tiġi mogħtija l-importanza l-aktar kbira biex il-fidili kollha jkunu f'din hiġa festa mibx bias tat-fa' imma tal-parroċċa kollha. Ir-ritratti ta' hawn fuq juru żewġ xeni waqt iċ-Ċelebrazzjoni Ewkaristika ta' din is-sena.

Li-purissjoni tal-Passjoni din is-sena ħarġet fil-31 ta' Marzu. Għal dan il-pagant religjuż bħas-soltu żżanznu bosta opri godda: il-kostumi ta' tmin apostli, bandalora bil-kelmiet irrakmati bid-deheb: "Gesù Nazzarenu Sultan tal-Lhud" kif ukoll il-kostum ta' Xmuni, ir-ragel twaj-jeb, kif sejjahu l-Vangelu, bħalma jidher fir-ritratt ta' hawn fuq.

Matul ir-Randan ta' din is-sena l-Presbiterju Parrokkjali tal-Katidral bħala thejjiġa għas-Sena Mqaddsa organizza f'din il-parroċċa bosta attivitajiet pastorali li ġew mqassmin f' tliet taqsimiet: a) parti teologika li kienet tiġbor f'ha l-karekizmu tal-Papa Pawlu VI dvar dan il-Gublew Mqaddsa u (c) parti para-liturgika li kienet tikkonsisti f'diversi pellegrinaggi, f' 2 fejnjar lil-morda, lix-xjüh u lil-itima tal-parroċċa tal-Katidral kif ukoll fil-Via Sagra fil-berah. Ir-ritratti ta' hawn fuq juri s-Santwarju tal-Madonna "Ta' Pinu" fejn fis-7 ta' Marzu ngħabret l-Komunità Parrokkjali tal-Katidral, wara pellegrinaggi għall-quddiesa konċelebrata mill-membri tal-Presbiterju Parrokkjali tal-Katidral.

Din is-sena ħabab ukoll il-Gublew tad-Deheb ta' l-Episkopu ta' l-Arċisqof Mons. Mikiel Gonzi li għal 20 sena mexxa d-Djoċesi tagħna t'Għawdex. Għal din l-okkażjoni saru festi speċjali anki t'Għawdex. Fil-Knisja Katidrali, fil-13 ta' Lulju, saret Kon-ċelebrazzjoni immxexxa mill-Arċisqof Metropolita flimkien ma' l-Isqof t'Għawdex, il-Kapitu Katidrali, il-Kulleġġ tal-Kappilani, rappreżentanti tal-Kolleġġjati u tal-Kunsill Presbiterali. L-Isof Mons. Cauchi għamel l-omelija ta' l-okkażjoni fejn semma il-ħidma fejjedja ta' Mons. Gonzi waqt il-veskovat tiegħu t'Għawdex. Ir-ritratt ta' hawn fuq juri xena waqt din il-Konċelebrazzjoni.

SPRITEX

L-AHJAR

INSECT-KILLER

U JAGHMEL

ID-DAR TFUH

Wara bosta snin, reġġghet saret fil-Katidral, kif huwa ferm xieraq, l-Ordinazzjoni Sagra li f'ha ġew ordnati 7 sacerdoti u 8 Dġakni, fosthom id-Dġaknu Joe Bozzina tal-parroċċa tal-Katidral. Ir-ritratt ta' hawn fuq juri xena mill-funzjoni ta' l-Ordinazzjoni Sagra ta' din is-sena.

GĦALL-AHJAR

U L-IRHAS

MADUM

Itrikorra għand:

**FRANCIS CARUANA
& SONS**

TRIQ IT-TIGRIJA,

VICTORIA

Tel: No. 76248

X'INHU L-AUROFAC?

L-Aurofac huwa mediċina, jew aħjar sustanza, jiġi miżjud u mħallat ma' l-għalf ta' l-animali.

**X'EFFETT GHANDU
L-AUROFAC?**

L-Aurofac għandu fih il-mediċina "Aureomycin" f'għamla ta' trab fin yafna kamella ċar li għandha s-sabbha ttrażen kull xorta ta' mikrobi li jatrakkaw l-animali u għeldaqstant il-ward mill-animali. Barra minn hekk l-Aurofac għandu Vitamin B 12 li tagħti s-sabbha u li ttejjeb il-produzzjoni ta' l-animali, sew jekk dawn ikunu tjur tal-bajd jew għal-laham, wajjeli, jek baqar tal-halib.

Aġent unħedieni:

V. J. SALOMONE
10, SOUTH STREET, VALLETTA

GRAJJJET IMPORTANTI MATUL IS-SENA

- 8/10/74 Balaq il-Katidral i Qiem ta' Aktivitajiet Kulturali Mar-
janj konesi mal-Festa ta' Santa Marija. F'ewwaq jum, is-
sewa kienet tal-Katidral iktar id-direzzjoni ta' Miss Marija
Zammit L.B.S.M. taq program ta' ghanijiet marjanj qud-
dim jidatwa ta' l-Assunta.
- 11/11/74 F'ewwaq jum, l-Għada drammatika Malta ja Jien u l-Oħrajn!
ipprezentat il-Piazza tal-Katidral i-pagant bibika 'MA-
SIDA'. Il-pagant kien jikkonstata f'epsoj tal-mil-hajja tal-
Madonna mogħla serra moderna.
- 12/12/74 F'ewwaq jum, l-GRUPP FOLKLORESTIKU GHAWDIXI tal-
A.Y.M. għand l-ewwel dehra tiegħu il-Piazza tal-Katidral
meja pprezentat l-enture 'FESTA', kibba ta' G. Cremona, mu-
nika originali ta' A. Arnold. Għall-enture, il għali attende
nies minn Ghawdex kollu, hadd setem il-banda LEONE
vokal.
- 15/8/73 Jum Santa Marija, li-Seg. Parl. il-Ufficiu tal-Prim Mi-
nistru is-sur Wistin Abela, assista flimkien ma' personalita-
tiet oħra għal-Pontifikali solenni. Wara hu kien il-miste-
din tal-Kapitu għar-riviemnt.
- 16/8/73 Thabbar il-matul il-Festa, di-sena ingabret is-somma sa-
kila ta' £2000.95.
- 16/8/73 F'ewwaq jum, Dun Tony Merello, beda l-tridit tal-
Knisja ta' San Guepp ta' fuq is-Sur il li ppropieta tal-Ka-
tidral, il-quddim mistenn li tkun restawrata u mawwija.
- 20/8/74 Waal l-irham tal-Prebiterju u n-Nieca ta' San Guepp.
Dak tal-Prebiterju beda jgħid li għada sies, wara il
ngħaliq il-monument ta' Papa Pjiru IX u dak il qabel kien
il-Ton ta' l-Jaq.
- 21/8/74 Il-parroccja tal-Katidral organizzat pellegrinazja għal-
Bazika tax-Xagra fi-okkazzjoni tal-'Inkonkrazzjoni ta' l-Ista-
wa ta' Marija Bambina. Ila sehem fil-quddies il-Grupp Ri-
taristiku tal-A.Y.M.
- 3/9/73 Intenn il-qiegħed ta' l-irham fuq il-Prebiterju u beda
fin-Nieca ta' San Guepp.
- 5/9/73 Dr. Godfrey Wettinger tenen il-katalogar prinipali tal-
Arkivju tal-Katidral. Dax-xogħol kien beda li-Hamis 6 ta' Lulju
1972.
- 5/9/73 L-E.T. Mons. Vito Roberti, Arleqog ta' Caserta u l-E.T.
Mons. Basilio Cristea, Arleqog titulari ta' Lebedu u VIKARJU
Apostoliku Delegat għar-fimien barra minn pajjizhom ta'
il-Katidral.
- 7-8/9/73 Odeazzjoni ta' Żewg Quddisier tal-Katidral in-kon-
sezzjoni mal-Festi Nazjonali f'Għawdex.
- 14/9/73 Il-Kor 'Marija Assunta' ha sehem fi-akkademja f'għieħ il-
Kapitali add ta' Kerem Dun Frangisk Desbrinet, bil-kant
ta' diversi bejkej operist.
- 21/9/73 Saret l-investitura solenni ta' għadd ta' Kavallieri tal-
Ordni Sovran ta' San Gwann. Kavallieri ta' Malta, Pjiru
kien hemm zewg tobbja magħruba minn Puerto Rico, l-Ame-
rika Central.
- 7/10/73 Harezi l-Purezzjoni bil-Madonna tar-Rużarija
ta' mil-Kurja ta' l-Inqog, beda ta' kuljum jgħid li għada
il-Quddies Konventali bil-permes tal-Segretari.
- 7/10/73 larget il-Purezzjoni bil-Madonna tar-Rużarija.
- 11/10/73 Konkonebrazzjoni Pontifikali fi-okkazzjoni tal-Kapitu
il-257 Anniversarju mil-Konsagrazzjoni tal-Katidral.
- 21/10/73 Kienet l-idebrazza l-Festa ta' Santa Ursula, komparatna
ta' Għawdex.
- 11/11/73 Il-Kor Marija Assunta ha sehem fi program Mużikali-
Vokali, li l-Banda Leone għand li-Tokki fi-okkazzjoni ta' egħ-
liq il-23 senn mid-donna ta' l-Assunta.
- 11/11/73 F'ewwaq jum, il-Komunita' Ewropejja tal-Katidral
offriet etendard bin-Nome di Marija bil-Banda 'Leone'.
- 11/11/73 Fi-okkazzjoni ta' Jum il-Tikk, (Pjiru, Day) Mons. Is-
qog għadex tal-Katidral.
- 21/12/73 Balaq il-Piekket tal-Kor, minn il-kwerezinalista, Dun An-
ton Dimet.
- 6/12/73 Festa ta' San Nikolaj ta' Bari, qadda padrun ta' Mons.
Isqog Cauchi, Wara għadex ta' l-okkazzjoni, Mons. Isqog ta'
l-Ministeri ta' l-AGKOLIPAT li 8 seminarja u l-LETTO-
RAT li wicċet l-ewwel il-saru Akkolti kien hemm isseminarja
tal-parroccja tal-Katidral, JOE BEZZINA.
- 25/12/73 Għadex għad li senn Xovva bibika bħala thejlla
shalluq tal-ewwel Foot l'ittema kien hemm pellegrinazja
minn Piazza Savina għall-Katidral għar-beħ tal-Induġenzja
ta' Senn Magħda.
- 27/12/73 F'ewwaq jum, il-Katidral il-Festi f'egħliq il-350 senn ta' l-Ew-
wel Kollegjata f'Għawdex. Dun sar permissa ta' l-Festi ta' l-
wida ta' egħti antiki u rievnt il-għandem l'agħma ma'
Sewet Kollegjata. Wara l-membri tal-Senat tal-Kleru
Għawdx i-kkonebrazzjoni flimkien ma' Mons. Isqog.
- 28/12/73 Komplex il-Festi f'Akkademiya Mużiko-Letterarja li fi-
ha hadu sehem fost l-oħrajn Mons. Isqog f'Għawdex u l-
Agent Prim Ministru, Dr. Anton Buttigieg. Fi-okkazzjoni, li-
Korjiet tal-Katidral, fost kollox, kantaw flimkien k'vul-
jiet u għall-ewwel darba f'Għawdex, il-famux Kor 'Hallelu-
jah' mill-'Mesalit' ta' Haendel.
- 29/12/73 Il-Festi komplew bil-inawgurazzjoni tal-monument f'għieħ
il-4 Isqog f'Għawdex, Mons. G.M. Camilleri. Il-kat tal-monu-
ment sar mill-Province, Patri Albert Borg O.S.A. Wara li-
nagħal il-pożizzja 'L-Għanja ta' Radd il-Hajr' ta' Gorg Pisanu.
Mons. Isqog i-kkonebrazzjoni ma' numru kbir tal-Komunita'
Agostinjana u mal-Kapitu. Il-fdal ta' Mons. Camilleri tiegħu-
du f'psothom l'kaxxa sigillata u għada tal-Miled.
- 30/12/73 Il-Festi f'EGħLIQ il-350 SENA TA' L-EWEL KOLLEG-
JATA TA' GHAWDEX wadu fi tmiem b'Konkonebrazzjoni Pon-

tifimmi immoxxja serra Mons. Isqog flimkien mal-Kapitu,
rapprezzantja tal-Kollegjata l-oħra, il-Kollegj tal-Kapita-
li, u s-seminarju ta' l-Ordinijiet Religjużi, f'itmiem kien
intonat il-'Te Deum'.

31/12/73 Għar-4 senn konkonebrazzjoni tal-Par-
roccja, Din li-sena inħareg okoll Kalendarju tal-buk, il-tiein
bil-kulur.

31/1/74 Fi-okkazzjoni tal-katir tal-monument ta' l-Isqog Camilleri
fi-Katidral, Patri Seranno Borg hareg ktieb: MONS. G.M.
CAMILLERI, O.S.A., ISQOG TA' GHAWDEX (1889-1974),
Victoria, Hawturi, 1974, 65 pp. 15c.

27/2/74 Bada il-Katidral Program Pastoral għal matul il-
Bandan bi thejjija għas-Sena Magħda. Kien imqasam fi 3:
Teologija tas-Sena Magħda, Katekezi ta' Pawlu VI fuq is-
Sena Magħda, Funzjonijiet Paraliturgiki.

24/30/3/74 Ewropej Spiritwali, l-Ippiekkja tal-Kor ta' l-Inqog, li-
qog ta' Għawdex, Mons. Niko Cauchi.

18/3/74 Il-Ministeru ta' l-Edukazzjoni u Kultura b'konseppazzjoni
tal-Amboxata tar-Repubblika Federaali tal-Germanija Appren-
ta' il-Katidral, Organ Rectat, mill-Professur Walter
Kraft, Ujlenka kbira laqgħet b'kappell bil-diverz bejkej li
nadaqu.

31/3/74 Harget għas-7 senn il-Purezzjoni tal-Paxxoni mill-Katid-
ral. Fost kollox iktar minn di-sena, 9 pprezzazzjoni godda, San
Xmun u 8 Apostoli, u b'banda Dun li 'Sultan tal-Lhud'.

11/4/74 Matwar 60 sacerdoti f'konkonebrazzjoni ma' Mons. Isqog N.
Cauchi fil-Quddies tal-Konsagrazzjoni tal-350.

15/5/74 Il-membri tal-Kor Marja Assunta u l-Grupp Kitaristiku
ta' l-A.Y.M. hadu sehem minn Korjiet u kitaristi oħra fil-
quddies tal-Festi tal-Konkulu tal-Għawdex f'Għawdex. Il-
saret fil-Bazika ta' Pjiru.

19-25/5/74 Inawgurazzjoni tal-sen konkonebrazzjoni Gimgħa Liturgi-
ka Ewropejja f'Għawdex b'pprezzazzjoni solenni, mat-toroq
prinipali tal-Buk, Pjiru.

6/6/74 IL KONKULU TAZZAGħAZZAG intenn b'Konkonebrazz-
joni Pontifikali fil-Katidral, Minflok l-oħra kien quddies
l-Mezzinijiet fil-tiegħu fil-Laagħa tal-Egħliq il-saret il-lejja
ta' għadex li-Seminarju.

22/6/74 Kienet ordnat fil-Katid-
ral 7 sacerdoti godda u 8
dikjani f'wadda mill-kbar
ordinazzjonijiet li qas, saret
f'Għawdex l-oħra li-ordinat
tal-Djakonat li-Seminarista
tal-Parroccja, JOE BEZZINA.
Attendew numru kbir hafna
ta famillari u kien hemm
numru ingħa minn 20 foto-
grafu.

12/7/74 F'ewwaq jum, il-Katidral ta'
Għawdex u l-Festi li saru Mal-
ta u Għawdex, fi-okkazzjoni
ta' l-350 SENA TA' L-EWEL
KOLLEGJATA, SIR MI-
CHAEL GONZI, Isqog ta'
Għawdex, 1924-1944, Mons.
Arleqog l'agħmazzjoni flimkien
ma' Isqog f'Għawdex, il-Ka-
pitu, rapprezzantja tal-Ka-
pitu Katidral ta' Malta, mal-
Kollegj tal-Kapitali u mal-
Senat tal-Kleru. li-6ermonja
kienet imxandra għal Malta
u Għawdex u parti minnha
akkur murija fuq l-M.T.V.

20/7/74 Thabbar li Monsinjur
tal-Kapitu Katidral tagħna,
MONS. GUZEPI MERGIEGA,
imbajt tas-Sagra Rota Ro-
mana nħatar Isqog Awżiljarju
ta' Mons. Arleqog Mikiel Gon-
bi u Isqog titulari ta' Gemelle
fi-Numidia.

30/7/74 Raymond Vella, wicċet
mill-abbati tal-Katidral, se-
laq għas-servizz il-Bazika
ta' San Pjiru. Hu għal lew-
we wicċet l-oħra minn 240
konkorent minn Malta u
Għawdex. Din kienet l-ewwel
darba li abbati Għawdx għe l-
ewel.

31/7/74 Fi-okkazzjoni l'Egħliq
il-350 Senn mil-Kollegjata
tal-Parroccja, Mons. G. Scie-
luna u Mons. G. Gaud harzu
ktieb ta' l-okkazzjoni, 350 SE-
NA KOLLEGJATA, 1623-1973,
Victoria, Hawturi, 1974, 76 pp.

JOE BEZZINA

Free Gifts with KINNIE

Collect the GREEN Kinnie Crowns and
exchange them for free gifts.

150
new
crowns
for a FREE T-SHIRT

250
new
crowns
for a FREE PICNIC COOLER

Exchange your Kinnie Crowns for free gifts at
FARSONS, KINGSGATE ARCADES, VALLETTA

KINNIE
THE POPULAR BITTER SWEET DRINK

